

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשְׁת פְּקוּדֵי

כט' אדר תשפ"ה

שבת פרשת החודש

הפטרה: כה אמר ה'. אשכ': כל העם הארץ

שבת מברכים ראש חודש ניסן שיחול ביום ראשון

המולד ביום שבת 7:46, 1 חלקים

יציאת שבת ר"ת: 20:13

גיליון 908

יציאת השבת:

19:35

ירושלים: 19:34

מניסת השבת:

18:27

ירושלים: 18:20

בְּצִלְאֵל - בְּצִלְאֵל

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

רבות נכתב על הקמת המשכן, מלאכת המחשבת של העוסקים במלאכה ובראשם בצלאל. בצלאל זכה למתנת שמים, לב מבין לעשות בכסף בזהב ובנחושת ובחרושת עץ. לא רק את תכנון הדברים אלא גם את ביצועם הלכה למעשה ואפילו להורות לאחרים. וכך מובא במדרש:

בְּצִלְאֵל עַל שֵׁם חֻקְמָתוֹ נִקְרָא. בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה: לֵךְ אָמַר לוֹ לְבְּצִלְאֵל עֲשֵׂה לִי מִשְׁכָּן אֲרוֹן וְכֵלִים, הִלֵּךְ מִשָּׁה וְהִפֵּךְ, וְאָמַר לוֹ: עֲשֵׂה אֲרוֹן וְכֵלִים וּמִשְׁכָּן.

אָמַר לוֹ בְּצִלְאֵל: מִשָּׁה רַבִּינוֹ: מִנְהֲגוֹ שֶׁל עוֹלָם - אָדָם בּוֹנֶה בֵּית, וְאַחֵר כֶּה מְכַנִּים לְתוֹכּוֹ פְּלִים וְאַתָּה אָמַר: עֲשֵׂה לִי אֲרוֹן וְכֵלִים וּמִשְׁכָּן? פְּלִים שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה - לְהִיכֹן אֲכַנִּסֶם? שְׁמָא כֶּה אָמַר לֵךְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: עֲשֵׂה מִשְׁכָּן אֲרוֹן וְכֵלִים? אָמַר לוֹ: שְׁמָא בְּצִלְאֵל הֵייתָ וְיַדְעָתָ?

במקרה זה לא נאמרה הנבואה לבצלאל אלא דוקא למשה, ואולם לבצלאל מתוך תבונתו שואל את משה רבנו, מתוך כבוד ונימוס: שְׁמָא כֶּה אָמַר לֵךְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? ומשה כמובן מודה לבצלאל, ומוסיף בשבחו: שְׁמָא בְּצִלְאֵל הֵייתָ וְיַדְעָתָ? בצלאל לא היה רק אומן אלא מחובר בכל מעשיו לבורא עולם.

עם סיום מלאכת המשכן, וסיום ספר שמות, הלימוד מכך כלפי כל אחד מאתנו: שבכל מלאכה בה אנו עוסקים, ובוודאי בבניית משכנו של האדם, נעשה זאת בבחינת סוף מעשה במחשבה תחילה, ומתוך תפילה לעשות את רצון ה' בשלמות, מתוך סייעתא דשמיא.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

שבת פרשת החודש

שבת זו נקבעה על ידי חכמים לקריאת פרשת החודש. פרשה זו היא הרביעית והאחרונה לארבעת הפרשיות. בשבת זו מוציאים שני ספרי תורה: באחד - קוראים את פרשת השבוע, ובשני - קוראים את קריאת פרשת החודש (שמות י"ב, א), המתחילה במילים: "החודש הזה לכם ראש חודשים".

פרשת החודש (ספר שמות יב, א-כ), מתחילה במילים "החודש הזה לכם ראש חודשים". הקריאה עוסקת בהכרזה שניסן הוא החודש הראשון וענייני קידוש החודש. כמו כן מפורטים בה דיני קורבן פסח. הפטרת פרשת החודש פותחת במילים: "בראשון באחד לחודש" (ספר יחזקאל מה, והיא הפטרה העוסקת בדיני חג הפסח וקורבנותיו בבית המקדש השלישי).

בשבת זו מברכים את חודש ניסן כולו, חודש מיוחד כלשון הפייטן: "הנה הנם ימים מבורכים באים", שכל ימי החודש כולו מלאים ברכת ה'. אכן, בזוהר הקדוש אמרו: "כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין". כלומר: בשבת הקודמת לימי השבוע, כי השבת הקודמת היא מקור ברכת השבוע. לפיכך קבעו חכמים לקרוא פרשת החודש בשבת מברכין ניסן, כי בשבת זו מתעוררות ברכות שמים מעל לרדת על בני ישראל.

ה"בית אברהם" אמר כי שבת בה קוראים את פרשת החודש היא סגולית "להכשיר ולתקן את הראש לכל ימות השנה, לבער מעצמו כל מחשבת פיגול ושאר הרהורים רעים". מהי הדרך לכך? "על ידי שיתחדש ויקבל על עצמו להיטיב דרכיו מכאן והלאה, והמתחדש ומקבל על עצמו לעבוד את ה' בחודש הזה מועיל לו לכל חדשי השנה".

השל"ה הקדוש כתב כי "בחודש ניסן יש לכל ימי החודש קדושת ראש חודש". הרב צבי הירש מרימנוב אמר כי "חודש זה הוא הראש לכל מיני התחדשות המעותדים לבוא, ויש ביד האדם ליזכות אז לעזוז ותעצומות הנפש שיוכל תמיד להתחזק ולהתחיל את עבודתו מחדש, ואל יתפתה ליצור שמרמה אותו שכבר אין לו תקנה חס ושלום".

רבי לוי יצחק מברדיצ'ב כתב: "פרשת החודש באה לומר לאדם, שלא יאמר חלילה כי משעה שברא הבורא יתברך את עולמו, שוב אינו משגיח בו, ומסרו ביד המקרה. חלילה לומר כך, חייב האדם להאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך משגיח תמיד בלי שום הפסק בעולמו, ומחיה אותו ומחדשו בכל יום תמיד. השגחה פרטית ומיוחדת היא על בניו אהוביו, ואף אם שעה קשה עוברת על אדם, אל ייפול בביטחונו כי קרובה ישועתו לבוא".

בעל ה"שם משמאל" כתב כי בראש חודש ניסן ניתנים בלב ישראל כוחות חדשים, אך זה מועיל רק למי שרוצצה לצאת מטומאתו ולהתחדש. בעניין זה ראוי לציין את דבריו של ה"חידושי הרים": "אם היה אדם יודע מזה, יודע מה הוא, ומה שיש בידו לעשות, בוודאי לא היה מבטל אף רגע אחד". באותו עניין כותב רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו "פרי צדיק", כי בשבת החודש יש "התחדשות בשפע בדברי תורה". עוד מבאר בעל חידושי הרי"ם מודע השנה מחולקת לחודשים: "וענין חודש, הוא מה שנותנים לכל איש ישראל כשמגיע ראש חודש לעורר עצמו מחדש לעבודת ה'".

פרשת החודש, נקראת כשאנו מתקרבים לראש חדש ניסן, החדש הראשון לחדשי השנה, אשר בתוכו חג החרות, חג הפסח. החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה. הפתיחה לאירועי יציאת מצרים, ההוראה להתכונן לפסח, נאמרה למשה ולאהרן בראש חדש ניסן. ולפיכך אנו קוראים בשבת זו את הפסוקים מפרק י"ב בספר שמות, ובהם המצוות הראשונות שנתנו לעם ישראל. הפסוק הראשון: "החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה, מדבר בשני נושאים: הנושא הראשון, קידוש החדש, והעניין השני: קביעתו של ראש חודש ניסן כראש השנה לחודשים.

לתיבה חודש שתי משמעויות: מולד הלבנה, חידוש הירח. גם יום מולד הלבנה נקרא: חדש. כך למשל אומר יהונתן לדוד: מחר חדש, וכוונתו למה שאנו קוראים היום: ראש חדש. וכך נאמר גם בהפטרות השבוע מספר יחזקאל פרקים מ"ה-מ"ו: "שער החצר הפנימית הפונה קדים, יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח." במסכת ראש השנה פ"א מ"ז אנו שונים: "אב ובנו שראו את החודש". וברור שהכוונה למולד הירח.

חודש הוא גם יחידת הזמן שבין מולד למולד. זוהי המשמעות הרווחת בימינו לתיבה חדש. תקופת זמן זו אנו קוראים גם ירח. ביסוד פירושו הראשון של רש"י לפסוק נמצאת המשמעות הראשונה של המילה: מולד. "הראהו לבנה בחידושה ואמר לו: כשהירח מתחדש, יהיה לך ראש חדש. לפי זה פירוש הכתוב: המולד הזה של הלבנה, ישמש לכם לקביעת ראשי חדשים.

הפטרת שבת פרשת החודש, הפטרת השבוע ביחזקאל פותחת גם היא, לפי מנהג הספרדים, בראש חדש ניסן: "כה אמר ה' אלוהים, בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש." ולאחר מכן בא עניין קורבן הפסח: "בראשון בארבעה עשר יום לחדש, יהיה לכם הפסח, חג שבועות ימים מצות יאכל". לאחר מכן באים קורבנות התמיד, קורבנות שבת, ראש חדש וקורבנות המועדים. האשכנזים מתחילים שני פסוקים קודם לכן, בפסוקים המדברים בנשיא ישראל, בכבודו ובתפקידיו.

ראש חדש ניסן היה היום בו חנך משה את המשכן כפי שנאמר בפרשת פקודי בספר שמות: "ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן". יחזקאל מדבר בנשיא אשר יקריב קורבנות במקדש השלישי. הקריאה בתורה מזכירה לנו את ההתחלה. היא מזכירה לנו את ניסן של ראשית הגאולה. של ההכנות לפסח מצרים. ההפטרות רומזות לנו על החובה להכין עצמנו לקראת המשך הגאולה. דברי יחזקאל בהפטרה, מתארים לנו את היעד: העבודה במקדש לעתיד לבוא.

בעת הקמת המשכן התפלל משה, על פי המדרש:

"ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו"

ומעשה ידינו כוננהו".

ברכת האילנות

היוצא בימי ניסן, ורואה אילנות מלבלבים, מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹא חָסַר בְּעוֹלָמוֹ כָּלֹוּם וּבָרָא בּוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת טוֹבִים לְהֵנוֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם.

א. תיקנו רבותינו ברכה זו, מכיון שהלבלוב באילנות הוא דבר שבא מזמן לזמן באופן מחודש, שאדם רואה עצים יבשים שהפריחם הקב"ה (הרא"ה בספר פקודת הלויים, ברכות מג:): ואין לברך ברכה זו אלא פעם בשנה ולא יותר.

ב. גם הנשים יברכו ברכת האילנות בחודש ניסן, ואף על פי שנשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמן מכל מקום ברכת האילנות יברכו.

ג. והטעם, שמעצם מצות ברכת האילנות, היה ראוי לברך בכל זמן, אלא שהטעם שמברכים דוקא בימי ניסן הוא משום שאז מלבלבים האילנות, נמצא אם כן שאין הזמן גורם את הברכה, רק הוא תנאי בברכה, ולכן גם נשים יברכו ברכת האילנות.

ד. אין לברך ברכת האילנות אלא על אילנות של מאכל, אבל על אילני סרק שאין מוציאים פירות אין לברך, ומכל מקום אם עבר ובירך על אילני סרק, לא יחזור לברך כשרואה פרחי אילני מאכל.

ה. ולא יברך אלא כשרואה שני אילנות, ודי מצד הדין אפילו בשני אילנות ממין אחד, והמברך על מיני אילנות הרבה, הרי זה משובח.

ו. אילנות המורכבים מין בשאינו מינו, יש אומרים, שאין לברך עליהם ברכת האילנות, שהואיל וקיומם נגד רצון הבורא, אין לברך ולהודות להשם יתברך על כך. ויש חולקים ואומרים שהואיל והברכה היא על כללות הבריאה, יכול לברך גם על אילנות מורכבים. ואף על פי שהרצוה להקל לברך עליהם אין למחות בידו, ומכל מקום לכתחילה אין לברך עליהם, שספק ברכות להקל.

ז. מותר לברך על אילנות שהם בתוך שלוש שנים לנטיעתם, אף על פי שהם ערלה, ואסורים בהנאה, הואיל ולא נעשו באיסור, מותר לברך עליהם.

לעילוי נשמות אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - גלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לדפוס: ציפורה ודוושע לוי, שרה בת שמחה, עוזר בן עישה, תקוה בת עזיה, אלנה בת גאן, אסנת בת דוד, מול בת עזיה, אברהם בן רחל, רחמים בן סולמנה, דניאל בן אביגיל, אילנה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת דוד, עוז בת רחל, מיטל מוריה אדרי, יוסף בן מיכל, דוד ביטון חי"ו, להחזרת נעדר צה"ל ושביי ובהם: הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כין, צבי פלדמן, וכל החטופים והשבויים בעזה! לעילוי נשמות: הגר"ע יוסף, הגר"מ אליהו, רבי מסעוד מלול, רבי יעקב שושן, יצחק דרעי, מקסים חיים דרעי, נדיר חום, ישראל אברהם טון, אורן מועלם, דוד גרוסברג, מירי פולק, עמוס דמרי, אסתר בת תורא, אליהו בת פריחה, אריה בן שמעון, ציונה בת דוד, יצחק ולאח אסטרונג, עזיה עמוס, חיה רחל לוי, בנימין יהודה, נדירה שמעון, ליאור רחמים, דבורה ואילן מועלם, מיכאל וענקין, איתי זפרני, אילה שחר, יצחק בן פנינה, יצחק ושמחה אילוז ז"ל, אורי יצחק אילוז חי"ד, סרן יאיר יעקב שושן חי"ד, ולע"ז הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון חי"ד, אברהם ולאח ציטרון ז"ל.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה